

Enkianthus – prachtig, maar bescheiden

De familie van de *Ericaceeën* herbergt meer planten dan de overbekende *Calluna*, *Erica* en *Rhododendron*. In de schaduw van deze massaproducten staan verschillende minder bekende telgen, die overigens niet minder fraai zijn, en zeker zo toepasbaar. *Enkianthus* is zo'n geslacht.

Een nadere kennismaking met een groep bescheiden, maar o, zo mooie heesters.

Auteur: Ronald Houtman

6 min. leestijd

De *Ericaceeën*-familie is een grote plantenfamilie die uit ruim 100 geslachten bestaat, waarin zo'n 4.000 wilde soorten zijn ondergebracht. Daarnaast is er een veelvoud daarvan aan cultivars op de markt. Natuurlijk zijn *Calluna*, *Erica* en *Rhododendron* de bekendste vertegenwoordigers, maar ook gewassen als *Arctostaphylos*, *Gaultheria*, *Kalmia*, *Pieris* en *Vaccinium* worden veel gekweekt en toegepast. Daarnaast zijn er dus veel geslachten die in minder grote aantallen worden gekweekt, maar daarom zeker niet minder aantrekkelijk zijn. *Enkianthus* is er zo een.

Soorten en cultivars

Hoewel de plant soms pronkklokje wordt genoemd, heeft *Enkianthus* geen officiële Nederlandse naam. Het lijkt een teken van de tijd te zijn dat alle planten een Nederlandse naam moeten krijgen. Dan is er iemand die iets verzint, wat vervolgens wordt overgenomen door tuinen en websites en binnen no time denken veel mensen dat het de officiële Nederlandse naam van een plant is. Jammer dat niet gewoon geaccepteerd kan worden dat veel planten geen Nederlandse naam hebben en dat we het met de wetenschappelijke namen zullen moeten doen. En zeg nou zelf, *Enkianthus* is toch een prachtige naam! Het geslacht *Enkianthus* bestaat uit slechts vijftien soorten. Hiervan wordt maar een handvol gekweekt, sommige op zeer kleine schaal. Alle soorten komen voor in Oost-Azië, om precies te zijn van de Himalaya oostwaarts tot in Japan. Verschillende soorten komen voor in Zuid-

China en zijn onvoldoende winterhard in ons klimaat om grootschalig te worden toegepast. Alle winterharde *Enkianthus* zijn bladverliezende struiken. Op jonge, lange scheuten staan de bladeren verspreid, op de korte zijscheuten staan de bladeren in kransen aan het einde van de scheuten. Het zomerblad is groen, en bij de meeste soorten geeft het blad prachtige gele tot donker purperrode herfstkleuren. De bloemen openen in het voorjaar, rond eind april, begin mei. De bloemen zijn klokvormig en verschijnen in korte, dichte trosjes, die onder het uitlopende blad hangen. De kleur varieert van wit tot rood.

Het zomerblad is groen, en bij de meeste soorten geeft het blad prachtige gele tot donker purperrode herfstkleuren

Vreemde naam

Kijkend naar de betekening van de naam *Enkianthus* moet gezegd worden dat deze vreemd is. De naam is afkomstig van het Griekse *enküos*, wat 'zwanger' betekent, en *anthos*, wat 'bloem' betekent. Letterlijk betekent het dus 'zwangere bloem'. Ieder onrijp bloemtrosje is omgeven door enkele kleine schutbladeren, als de bloemtrosjes zich ontwikkelen vallen deze af waardoor de eigenlijke bloemknoppen zichtbaar worden. Met enige fantasie is het dus alsof de bloemknop zwanger is en de eigenlijke bloemknoppen hieruit geboren worden. Deze eigenschap is overigens niet erg goed zichtbaar.

Enkianthus campanulatus

Veruit de bekendste soort is *E. campanulatus*. Deze soort komt van nature voor op het Japanse hoofdeiland Honshu en in het zuidoosten van het noordelijker gelegen eiland Hokkaido. Het is een grote struik, die 4 tot 5 m hoog kan worden en in uitzonderlijke gevallen kan uitgroeien tot een kleine boom. De donkergroene bladeren kleuren schitterend oranje-rood in de herfst. Vooral in het verleden werd deze soort door zaaien vermeerderd. Dit heeft ervoor gezorgd dat er een grote variatie is in bloemgrootte en kleuren. De meeste klonen hebben bleekroze tot roze bloemen die ruim 1 cm groot zijn, maar er bestaan (helaas) nog steeds planten met kleinere bloemen die eerder crèmekleurig roze zijn dan roze. Gelukkig wordt *E. campanulatus* tegenwoordig door stekken vermeerderd, waardoor je er bijna

Enkianthus campanulatus 'Albiflorus'

Enkianthus campanulatus 'Showy Lantern'

Enkianthus campanulatus 'Red Bells'

Enkianthus campanulatus 'Venus'

steeds zeker van kan zijn dat het een goede kloon betreft.

Dankzij deze variatie is er inmiddels een behoorlijk aantal cultivars benaamd, en hier zitten prachtige bij. Eén van de oudste is ongetwijfeld 'Albiflorus'. Tussen de zaailingen werd wel vaker een witbloeiende plant gevonden, die vervolgens als 'Albiflorus' werd verkocht. In theorie kunnen deze onderling wat afwijken, maar in praktijk gaat het tegenwoordig vrijwel altijd om dezelfde kloon. Deze heeft groenwitte tot witte bloemen.

In 1965 benaamde de beroemde Hillier Nurseries in Engeland 'Red Bells'. Zoals de naam al zegt, bloeit deze plant met dofrode bloemen met donkerder streepjes (de nerven). De plant groeit iets meer gedrongen dan de soort. Ook 'Showy Lantern' is een al iets oudere cultivar. Deze werd al voor 1990 benaamd en heeft vrij grote, donker rozerode tot kersrode bloemen. Dat veel van de oudere cultivars geselecteerd werden omdat ze rood bloeien, bewijzen ook 'Miyama-beni' en 'Red Velvet'. Eerstgenoemde is een oudere Japanse cultivar. Beide cultivars bloeien prachtig rood, maar er zijn ook benaamde selecties met roze bloemen. Deze lijken wat meer op de soort, maar hebben nog steeds het voordeel dat ze goede eigenschappen hebben en ook behouden, omdat ze door stekken worden vermeerderd. 'Ruby Glow' is donkerroze/lichtrood en groeit iets compacter dan de soort. Ook 'Pagode' bloeit met donkerroze bloemen, die naar boven toe steeds lichter roze worden. Halverwege de jaren 90 van de vorige eeuw werden vier selecties benaamd door Plantentuin Esveld (toen nog fa. C. Esveld).

Het zaaien van *Enkianthus perulatus* is ook problematisch, maar dan vooral omdat het moeilijk is soortecht zaad te verkrijgen

Van deze vier: 'Venus', 'Vesta', 'Victoria' en 'Virgo', kan 'Venus' beschouwd worden als de beste. De bloemen zijn relatief groot en breed en lichtroze met donkerder strepen. Ook 'Victoria' is een mooie cultivar: rijkbloeiend en met grote, rozerode bloemen met donkerder strepen. De andere twee lijken in de vergetelheid te zijn geraakt. De allerjongste cultivar van *E. campanulatus* is Prettycoat ('JWW10'). Deze plant groeit eveneens meer gedrongen en dichter vertakt dan de soort. Hij bloeit in het voorjaar rijk met zeer lichte groen-roze bloemen, die aan de onderkant donkerder roze zijn.

Buitenbeentjes

Twee cultivars van *E. Campanulatus* kunnen als echte buitenbeentjes worden beschouwd. 'Wallaby' is een zeer gedrongen groeiende cultivar, bijna een dwergvorm. De plant wordt nauwelijks hoger dan 1 tot 1,5 m en is zeer dicht vertakt. De bloemen zijn bleekroze. Het andere buitenbeentje is 'Tokyo Masquerade'. De bladeren van deze cultivar zijn donkergroen met vrij brede crèmewitte tot

witte randen. Door de fijne vertakking komt het bonte blad mooi naar voren. De bloemen, die net voor de bladontwikkeling openen, zijn wit.

Enkianthus cernuus en *E. perulatus*

Na *E. campanulatus* zijn *E. cernuus* en *E. perulatus* waarschijnlijk het bekendst. *Enkianthus cernuus* wordt als soort zelden gekweekt; de plant is eigenlijk alleen bekend vanwege de forma rubens. Deze natuurlijke vorm is inheems in centraal Japan en vormt een struik van uiteindelijk maximaal 5 m hoog. Het wordt nooit een kleine boom. De plant is dicht vertakt en heeft donkergroen blad. De bloemen zijn helderrood tot donkerrood en circa 1 cm groot. Helaas is deze prachtige, rijkbloeiende vorm moeilijk vegetatief te vermeerderen, waardoor de plant nooit algemeen gekweekt wordt. Door zaaien is rubens wel goed te vermeerderen, maar het is belangrijk dat het zaad zuiver is en er geen hybridisatie met andere soorten of cultivars heeft plaatsgevonden; anders kunnen de bloemen hun mooie rode kleur missen. Het zaaien van *Enkianthus perulatus* is ook

Enkianthus campanulatus 'Prettycoat'

SORTIMENT

problematisch, maar dan vooral omdat het moeilijk is soortecht zaad te verkrijgen. Stekken kan, maar het slagingspercentage is laag. Dat is de voornaamste reden dat deze plant zeldzaam is. En dat is jammer, want *E. Perulatus* is een schitterende soort. Van nature is deze soort inheems op de Zuid-Japanse eilanden Shikoku en Kyushu en in Taiwan. Hij vormt een dichtvertakte, opgaande struik tot maximaal 3 m hoog. Tegelijk met het uitlopen van de donkergroene bladeren openen de maximaal 1 cm grote, zuiverwitte bloemen. Vrijwel iedere *Enkianthus* geeft mooie herfstkleuren, maar *E. Perulatus* is waarschijnlijk de mooiste. Het blad kleurt geel, oranje, dieprood en paars gedurende meerdere weken in de herfst.

Enkianthus chinensis

Wellicht nog zeldzamer in cultuur is *Enkianthus chinensis*. Uiteraard komt deze van nature voor in (Centraal- en West-)China, waar het een opgaande struik tot circa 4 m kan worden. De bloemen zijn het grootst van alle winterharde soorten. Nu is 'grootst' betrekkelijk, aangezien ze bij deze soort ongeveer 2 cm zijn. Ze zijn, net zoals bij *E. Campanulatus*, bleekroze met donkerder strepen en een donkerroze onderrand. De herfstkleur varieert van geel tot oranje. Omdat de verschillen met *E. Campanulatus* klein zijn (uitgezonderd de bloemgrootte), komt het voor dat planten als *E. Chinensis* op de markt zijn die feitelijk *E. Campanulatus* zijn. Op zich is dat niet heel erg; *E. campanulatus* is en blijft een prima struik.

Toepassing en standplaats

Enkianthus houdt van een zure tot neutrale zand- of veengrond. Op zandgronden zullen de herfstkleuren beter zijn dan op veengronden.

Qua bodemeisen zijn er geen uitzonderingen in de *Ericaceeën*-familie; het beste kunnen ze worden behandeld als bladverliezende *Azalea (Rhododendron)*

Enkianthus campanulatus 'Tokyo Masquerade'

Enkianthus 'Chinensis'

Qua bodemeisen zijn er geen uitzonderingen in de *Ericaceeën*-familie; het beste kunnen ze worden behandeld als bladverliezende *Azalea* (*Rhododendron*). Ze kunnen iets beter tegen droogte dan veel andere *Ericaceeën*, maar langdurige droogte moet wel worden voorkomen. Een plaats in de volle zon of lichte schaduw is het beste. In diepere schaduw zullen de planten wel groeien, maar minder goed bloeien en minder fraaie herfstkleuren geven.

Ook qua toepassing verschilt *Enkianthus* in principe niet veel van bladverliezende *Azalea*. De planten kunnen het beste als solitair of in kleine groepen worden geplant. De bloemen zijn kleiner en delicateser dan bij *Azalea*; ze zullen van enige afstand minder goed opvallen. In heestergroepen komt *Enkianthus* minder goed tot zijn recht, in gemengde of vasteplantenborders des te beter. Dat geldt natuurlijk niet voor de herfstkleuren, die wel in het oog springen. Zoals al opgemerkt zijn veel soorten en cultivars van

Enkianthus niet algemeen verkrijgbaar, om niet te zeggen zeldzaam. Toch kan het interessant zijn om te zoeken naar een bepaalde cultivar of soort. Ze zijn beslist de moeite waard.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/article/33606/enkianthus---prachtig-maar-bescheiden